

Oplegvel Raadsstuk

Portefeuille J. Nieuwenburg
Auteur Mevr. YJM Remers
Telefoon 0235113559 E-mail: yremers@haarlem.nl
STZ/JOS// Reg.nr. 2012/130442
GEEN bijlagen kopiëren
B & W-vergadering van 8 mei 2012

Onderwerp

Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2012

DOEL: Besluiten

Op grond van de onderwijswetgeving (Wet op het Primair onderwijs, Wet op de Expertisecentra en de Wet op het Voortgezet Onderwijs) heeft de Raad de zorgplicht voor de voorzieningen onderwijshuisvesting. De zorgplicht betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor het bekostigen van een voorziening onderwijshuisvesting.

De gemeentelijke zorgplicht is vormgegeven in het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO). Het SHO biedt het beleidsmatig en programmatisch kader voor het realiseren van de voorzieningen onderwijshuisvesting. De Raad is bevoegd tot het nemen van deze kaderstellende besluiten.

De Raad is ook bevoegd om budget beschikbaar te stellen en / of te wijzigen om de kaderstellende besluiten uit te voeren.

B&W

Het college stelt de raad voor:

1. Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2012 vast te stellen (onder verwijzing naar BBP 442).
2. In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs investeringen ad € 7.780.175,- af te ramen.
3. In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs nieuwe investeringen af € 3.738.942,- op te nemen.
4. In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs gewijzigde investeringen ad € 4.041.233,- op te nemen.
5. Het geactualiseerde Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs op te nemen in het IP.
6. Het besluit heeft geen financiële consequenties aangezien de investeringen passen binnen de beschikbare middelen van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs.
7. Het college te machtigen binnen het totaal krediet de dekkredieten voor afzonderlijke voorzieningen onderwijshuisvesting beschikbaar te stellen, waarbij het college wordt opgedragen bij de bestuursrapportage aan de commissie Samenleving verantwoording af te leggen van de besteding van het totaal krediet.
8. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit; de media krijgen een persbericht
9. Het college stuurt dit voorstel naar de gemeenteraad, nadat de commissie Samenleving hierover een advies heeft uitgebracht

Raad:

Besluit in te vullen door griffie	Moties en amendementen in te vullen door griffie
☐ Conform	☐ Ja
☐ Gewijzigd	☐ Nee
☐ Aangehouden	
☐ Afgevoerd	Datum vergadering

Raadsstuk

Onderwerp: Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2012

Reg.nummer: 2012/130442

1. Inleiding

Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) is door de Raad vastgesteld om op planmatige wijze te komen tot een adequaat niveau van huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs.

In de raadsvergadering van 5 november 2009 is het SHO vastgesteld (STZ/ JOS/2009/147405).

Het SHO wordt geactualiseerd met als doel in te kunnen spelen op de ontwikkelingen binnen de onderwijshuisvesting en prioriteiten vast te stellen. De actualisatie vindt plaats op grond van:

- de actuele leerlingaantallen,
- de prognoses over deze aantallen voor de latere jaren,
- de actuele ontwikkelingen in de reeds geplande investeringen/aanpassingen.

In het afgelopen jaar is met de schoolbesturen gewerkt aan de actualisering van het SHO zoals het in 2009 is vastgesteld. In het bestuurlijk overleg met de schoolbesturen van het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs van 6 december 2011 hebben de schoolbesturen ingestemd met de actualisatie van het SHO.

Op grond van de onderwijswetgeving (Wet op het Primair onderwijs, Wet op de Expertisecentra en de Wet op het Voortgezet Onderwijs) heeft de gemeente de zorgplicht voor de voorzieningen onderwijshuisvesting. De zorgplicht betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor het bekostigen van een voorziening onderwijshuisvesting. Dit kan variëren van het beschikbaar stellen van een krediet voor het onderhouden van het dak, het opnieuw bestraten van het schoolplein tot het uitbreiden van een school of het in zijn geheel vervangen van een schoolgebouw.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2012 vast te stellen (onder verwijzing naar BBP 442).
2. In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs investeringen ad € 7.780.175,- af te ramen.
3. In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs nieuwe investering ad € 3.738.942,- op te nemen.
4. In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs gewijzigde investeringen ad € 4.041.233,- op te nemen.
5. Het geactualiseerde Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs op te nemen in het IP.
6. Het besluit heeft geen financiële consequenties aangezien de investeringen passen binnen de beschikbare middelen van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs.
7. Het college te machtigen binnen het totaal krediet de dealkredieten voor afzonderlijke voorzieningen onderwijshuisvesting beschikbaar te stellen, waarbij het college wordt opgedragen bij de bestuursrapportages aan de commissie Samenleving verantwoording af te leggen van de besteding van het totaalkrediet.

8. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit, de media krijgen een persbericht.
9. Het college stuurt dit voorstel naar de gemeenteraad, nadat de commissie hierover een advies heeft uitgebracht.

3. Beoogd resultaat

Met het vaststellen van het SHO wordt aan de schoolbesturen voor primair onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs voor de middenlange termijn zekerheid geboden voor de noodzakelijke uitbreidingen of vervangende nieuwbouw of verplaatsingen van de scholen ressorterend onder hun bestuur.

Met het vaststellen van het SHO wordt het geactualiseerde plan door de Raad vrijgegeven en de nieuwe investeringen opgenomen in het IP.

4. Argumenten

Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs

Het SHO biedt het beleidsmatige en programmatische kader voor het op peil houden en/of brengen van de onderwijshuisvesting in Haarlem met als belangrijke (neven)doelstellingen:

- goede spreiding van de onderwijsvoorzieningen over de buurt, wijk en gemeente,
- goede functionaliteit van de schoolgebouwen,
- goede functionaliteit van de lokalen bewegingsonderwijs,
- verbreden van een onderwijsvoorziening tot een 'multifunctionele accommodatie'.

Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Haarlem 2009

Zoals in de inleiding reeds aangegeven heeft de gemeente de zorgplicht voor de voorziening onderwijshuisvesting. Om de zorgplicht goed uit te kunnen oefenen is de gemeente verplicht tot het vaststellen van een verordening voor het bekostigen van de voorziening onderwijshuisvesting. In zijn vergadering van 12 februari 2009 heeft de gemeenteraad de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Haarlem 2009 (verordening) vastgesteld.

De uitvoering van het SHO past binnen het gestelde van de verordening. Ook de bedragen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het SHO zijn gestoeld op de verordening.

Actualisering Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs

De actualisering van de uitvoering van het SHO geeft inzicht in:

- de belangrijkste maatschappelijke en beleidsontwikkelingen die van invloed zijn op de omvang van vraag en aanbod van de onderwijshuisvesting.
- de prognoses van de ontwikkelingen van de leerlingenaantallen in de (verschillende delen van de) stad voor de komende twaalf jaar en de invloed van daarvan op de vraag naar onderwijshuisvesting.
- de realisatie van reeds vastgestelde SHO's.

Algemene richtlijnen / ontwikkelingen actualisering

De actualisering van SHO heeft plaatsgevonden binnen de reikwijdte van de verordening én een tweetal kaders. Het eerste kader betreft de leerlingenprognoses voor het primair onderwijs. Leerlingenprognoses worden aan de hand van

vastgestelde criteria opgesteld en geven een beeld van het aantal leerlingen dat een school in de komende jaren bezoekt.

Het tweede kader betreft een financieel kader. Financieel ruimtevragende voorstellen waarvan de noodzaak op grond van bijvoorbeeld het leerlingenaantal is vastgesteld, alleen kunnen worden opgenomen indien de voorstellen binnen het SHO kunnen worden gedekt.

Constateringen en wijzigingen voortkomend uit de actualisering

Sinds de start van het SHO zijn negentien projecten verspreid over het voortgezet- en primair onderwijs gerealiseerd.

De beleidsnota 'Schoolgebouwen medegebruik en verhuur' is volledig geïntegreerd in het SHO. De inkomsten uit de nota worden sinds 2011 ingezet als dekking van de investeringen voortkomend uit de nota.

Binnen de programmalijnen hebben de volgende wijzigingen zich voorgedaan:

- Het schoolgebouw aan de Gedempte Oude Gracht wordt niet aangekocht. De uitbreiding van de Veronicaschool wordt opnieuw, in een later stadium, onderzocht.
- In Haarlem Noord is nog sprake van onvoldoende onderwijshuisvestingscapaciteit. Om dit op te lossen wordt in de programmalijn Haarlem Noord een school uitgebreid.
- De tweede en derde fase van de verbouwing van het flexibel inzetbare schoolgebouw aan de Tetterodestraat / Wouwermanstraat is in het SHO opgenomen.
- De gebiedsontwikkeling in Haarlem-Oost rondom de Prinses Beatrixdreef wordt niet uitgevoerd. Dit heeft consequenties voor de Parkrijkschool. In het SHO wordt in plaats van vervangende nieuwbouw opgenomen het aanpassen van het bestaande gebouw. Door de wijziging is externe dekking niet noodzakelijk. In het IP kan de externe dekking worden verwijderd.
- Gebiedsontwikkelingen brengen minder op dan oorspronkelijk gedacht. In het SHO zijn de noodzakelijke middelen om wel tot uitvoering van de onderwijshuisvestingsprogramma's te komen, opgenomen.
- Bestaande gebouwen worden opnieuw ingezet voor de huisvesting van scholen. Vervangende nieuwbouw is binnen een aantal projecten gewijzigd in het uitvoeren van grootschalig onderhoud en het in gebruik nemen van een bestaand pand.
- Doordat het leerlingenaantal van de speciale scholen voor basisonderwijs terugloopt wordt in de programmalijn Haarlem noord de bestaande speciale school voor basisonderwijs niet uitgebreid. Het daarvoor beoogde pand is ondertussen verbouwd tot een multifunctioneel centrum.
- In de afgelopen periode werd duidelijk dat het onmogelijk was het Teylercollege als zelfstandige school voort te zetten. De middelen bestemd voor nieuwbouw van het Teylercollege worden ingezet voor huisvesting van een toekomstige school voor algemeen vormend onderwijs. Onderzoek moet de condities hiervoor aantonen.
- Een van de doelstellingen van de programmalijn bewegingsonderwijs is het jaarlijks vervangen van een lokaal voor bewegingsonderwijs. In het SHO is opgenomen de realisatie van een lokaal voor bewegingsonderwijs op de Gonnestraat.
- De actualisatie heeft plaatsgevonden binnen vastgestelde kaders. Door gebruik te maken van bestaande budgetten konden wijzigingen in het SHO

worden opgenomen. De consequentie hiervan is dat een aantal projecten is opgenomen met een pm-post en de noodzaak van deze projecten opnieuw moet worden vastgesteld.

Bestemmingsplannen

De ontwikkelingen in de onderwijshuisvesting zijn onlosmakend verbonden met de bestemmingsplannen. De relatie tussen het SHO en het bestemmingsplan is nu opgenomen in het SHO. Met deze aanvulling is het SHO een beleidsdocument dat beter aansluit op het ruimtelijke beleid van de gemeente. Tevens zijn met deze aanvulling de ontwikkelingen in het SHO transparanter in beeld gebracht.

Financiële paragraaf

Algemeen

In het SHO is de programmering tot en met 2015 opgenomen. De programmering is voorzien van *ramingen* (investeringen, geraamde dekkingsmiddelen en resterende jaarlijkse kosten voor de lopende begroting). De ramingen zijn gebaseerd op de normkosten opgenomen in de verordening.

De normkosten zijn opgebouwd uit bouwkosten, inclusief de fundering en de aanleg en inrichting van het schoolterrein. Bij vervangende nieuwbouw kunnen toeslagen worden gegeven voor de sloopkosten van het oude gebouw en verhuiskosten.

Aansluiting investeringsplan

De ramingen noodzakelijk voor de uitvoering van het SHO worden voor één of meerdere jaren opgenomen in het gemeentelijke investeringsplan. Bij deze actualisering betreft dit het totaal aan investeringen in de jaarsnedes 2012 tot en met 2015.

Binnen het door de Raad aan het college beschikbaar gestelde krediet stelt het college de werkelijke kredietruimte vast op het moment van aanvraag door het schoolbestuur. Het definitieve krediet wordt vastgesteld nadat het resultaat van de aanbesteding bekend is.

Noodzakelijke investering

De actualisatie van het SHO heeft plaatsgevonden binnen het kader dat financieel ruimtevragende voorstellen alleen kunnen worden opgenomen indien de voorstellen binnen het SHO kunnen worden gedekt.

Om dit te realiseren zijn projecten kritisch beoordeeld en wordt in totaal € 7.780.175,- van de geplande investeringen afgeraamd. Binnen het SHO en het IP ontstaat dan ruimte om nieuwe investeringen ad € 3.738.942,- en gewijzigde planvorming ad € 4.041.233,- op te nemen.

Het SHO wordt kostenneutraal uitgevoerd.

5. Kanttekeningen

Externe financiering

Bij de uitvoering van het SHO zijn risico's aanwezig. Naast de gangbare risico's rond investeringswerken en de daarvoor genomen maatregelen, is er momenteel sprake van onder druk staande opbrengsten van voormalige onderwijslocaties. Deze opbrengstlocaties vormen direct en indirect dekkingsmiddelen bij de te plegen investeringen.

De investeringen opgenomen in het IP zijn gebaseerd op de noodzakelijke normbedragen voor uitbreidingen en/of vervangende huisvesting. Door het onder druk staan van de opbrengstlocaties is het mogelijk dat bij een vijftal projecten met een externe dekking, de noodzakelijke normkosten niet gedekt kunnen worden door de opbrengstlocaties.

Om de risico's te beperken zijn wijzigingen doorgevoerd. Zo wordt bijvoorbeeld van vervangende nieuwbouw afgezien omdat de noodzakelijke normkosten niet gefinancierd kunnen worden door de opbrengstlocatie.

School / Project	Wijziging	Normkosten / noodzakelijk te behalen dekking		Te verwachten opbrengst
		SHO 2009	SHO 2012	
Parkrijkschool	Vervangende nieuwbouw wordt aanpassingen aan bestaande gebouw.	€ 1.128.355	€ 0,-	€ 0,-
ML King / Hildebrand	Geen wijziging	€ 3.304.191	€ 3.304.191	€ 3.272.300,- <u>SHO € 80.000,-</u> € 3.352.300,-
Piramide / Don Bosco / J.J. Dumont	Onderzocht wordt of de gebiedsvisie kostendekkend uitgevoerd kan worden.	€ 5.482.739	€ 5.482.739	Wordt onderzocht.
Mgr. Huibers / Piramide	Gebiedsvisie toont aan dat ontwikkeling niet kostenneutraal kan worden uitgevoerd.	€ 2.771.622	€ 0,-	€ 0,-
De Wadden / Mgr. Huibers (locatie Brandaris)	Geen vervangende nieuwbouw voor de Brandaris. Vervangende nieuwbouw voor De Wadden wordt nog onderzocht.	€ 2.771.622	€ 1.389.811	Wordt op een later tijdstip bepaald.
AVO Schalkwijk	Geen wijziging. Totaal financiering bedraagt € 6.3 milj. Waarvan € 8 ton middels externe dekking.	€ 800.000	€ 800.000	Wordt op een later tijdstip bepaald.
Totaal		€ 16.258.529	€ 10.976.741	

De totale investering van het SHO (exclusief de VMBO) bedraagt ruim € 94.000.000,-. Dit bedrag wordt voornamelijk gedekt voor structurele dekkingsmiddelen als het gemeentefonds en de nota medegebruik en verhuur. Van de totale investering is de verwachting dat € 10.976.741,- wordt gedekt door externe financiering.

Per project zal de financiële haalbaarheid onderzocht moeten worden. Indien de opbrengstlocaties niet de gewenste dekking van de kosten oplevert zullen besluiten genomen moeten worden over de haalbaarheid van de projecten.

Separaat advies opbrengstlocaties / externe financiering

Externe financiering wordt binnen de gemeente ingezet bij verschillende gebiedsontwikkelingen of realisatie van gebouwen. Ook de twee VMBO gebouwen zijn middels externe financiering / opbrengstlocaties gebouwd. De financiële risico's die hiermee gemoeid zijn worden momenteel in een nota uitgewerkt. Een risico is bijvoorbeeld dat de opbrengstlocaties niet worden verkocht of dat de verwachte opbrengst niet wordt gerealiseerd. In deze nota die separaat aan het college wordt aangeboden worden ook oplossingen voor de risico's aangedragen. De externe financiering met mogelijke risico's van het SHO wordt aan deze nota toegevoegd.

Investeringsramingen

De opgenomen investeringsramingen zijn gebaseerd op de normbedragen en prognosecijfers van 2007. De wijzigingen zijn gebaseerd op de normbedragen 2012, de wettelijke teldatum van 1 oktober 2011 en de prognosecijfers van 2010. De werkelijke investeringsbedragen kunnen afwijken van deze ramingen, zowel ten nadele (niet opgenomen prijscompensatie, stijgend aantal leerlingen) als ten voordele (voordelig aanbestedingsresultaat, dalend aantal leerlingen).

IP vanaf 2013

Bij het samenstellen van het Investeringsplan 2013 zullen de investeringen en dekkingsmiddelen worden geactualiseerd en indien noodzakelijk aangepast in het IP.

6. Uitvoering

Het SHO is op 6 december 2011 geagendeerd voor het bestuurlijk overleg primair onderwijs en voortgezet onderwijs (BOPOH / BOVOH). Het bestuurlijk overleg heeft met de wijzigingen en nieuwe investeringen in het SHO ingestemd. Na besluitvorming zal het SHO aan de besturen worden toegezonden. De besturen zijn op grond van de onderwijswetgeving verantwoordelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden voortkomend uit het SHO.

7. Bijlagen

- Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

- Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2012 vast te stellen.
- In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs investeringen ad € 7.780.175,- af te ramen.
- In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs nieuwe investeringen ad € 3.738.942,- op te nemen.
- In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs gewijzigde investeringen ad € 4.041.233,- op te nemen.
- Het geactualiseerde Strategisch Huisvestingsplan op te nemen in het IP.
- Het besluit heeft geen financiële consequenties aangezien de investeringen passen binnen de beschikbare middelen van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs.
- Het college te machtigen binnen het totaal krediet de dealkredieten voor afzonderlijke voorzieningen onderwijshuisvesting beschikbaar te stellen, waarbij het college wordt opgedragen bij de bestuursrapportages aan de commissie Samenleving verantwoording af te leggen van de besteding van het totaalkrediet.

Gedaan in de vergadering van

De griffier
Het college stelt de raad voor:

De voorzitter

Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2012

Haarlem
Hoofdafdeling Stadszaken
Afdeling Jeugd, Onderwijs, Sport
April 2012

Inhoudsopgave

	Voorwoord	2
I	Inleiding	3
II	Wettelijk kader	4
III	Visie op de ruimtelijke kwaliteit	5
	Bestemmingsplan	
IV	Ontwikkelingen	7
	Coalitieakkoord	
	Binnenklimaat	
	Medegebruik en verhuur	8
	Multifunctionele accommodaties	9
	Spreiding onderwijsvoorzieningen	
	SHO in relatie tot groot onderhoud	10
V	Programmalijnen	11
	Algemeen	
	Leerlingenprognoses primair onderwijs	
	Conclusie	12
	Programmalijn Haarlem-ZuidWest	
	Programmalijn Haarlem-Centrum	13
	Programmalijn Haarlem-Noord	14
	Deelgebied Haarlem-Noord-Noord	
	Deelgebied Haarlem-Noord-Zuid	
	Programmalijn Haarlem-Oost	15
	Programmalijn Haarlem-Schalkwijk	16
	Deelgebied Boerhaavewijk-Meerwijk	
	Deelgebied Molenwijk-Europawijk	
	Programmalijn Speciale scholen voor basisonderwijs	18
	Programmalijn (Voortgezet) Speciaal Onderwijs	19
	Programmalijn Voortgezet Onderwijs	20
	Algemeen Vormend Onderwijs	
	Vorbereidend Middelbaar Beroepsgericht Onderwijs	22
	Praktijkonderwijs	
	Leerlingen die aangewezen zijn op extra zorg	23
	Programmalijn Bewegingsonderwijs	24
VI	Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs in relatie met gemeentelijk investeringsplan	26

Voorwoord

Voor u ligt het vierde Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) van de gemeente Haarlem. Goed uitgeruste schoolgebouwen zijn essentieel voor het volgen van onderwijs door leerlingen in onze stad. Het SHO is een goed voorbeeld van de succesvolle samenwerking tussen de gemeente en de schoolbesturen. In dit SHO is te lezen dat de afgelopen vier jaar negentien projecten (nieuwbouw, verbouwingen en uitbreidingen) reeds zijn uitgevoerd. Een mooi resultaat, waarvoor ik alle betrokken partijen bedank. Tenslotte vraagt de uitvoering van de projecten veel van onder meer de schoolbesturen, leerlingen, docenten, ouders en omwonenden.

Het gemeentebestuur en de schoolbesturen stellen ons hetzelfde doel: een goed leeromgeving voor de leerlingen. Daarbij zijn onze uitgangspunten een goede spreiding van de onderwijsvoorzieningen over de wijk, buurt en gemeente, een goede functionaliteit van de schoolgebouwen en de lokalen bewegingsonderwijs en het verbreden van een onderwijsvoorziening tot een ‘multifunctionele accommodatie’. In het coalitieakkoord 2010-2014 ‘Het oog op morgen’ staat daarbij ook de doelstelling dat we in Haarlem streven naar goed onderhouden en goed uitgeruste schoolgebouwen. Ook het binnenklimaat van de scholen is belangrijk voor goed onderwijs.

Bij de actualisatie van dit SHO lag de uitdaging om deze doelstellingen te realiseren binnen de bestaande beschikbare financiële middelen. Natuurlijk hebben we samen met de schoolbesturen kritisch gekeken naar de verschillende projecten die in het SHO zijn opgenomen. We stelden onszelf tijdens verleggen steeds de vraag of de betreffende ontwikkeling noodzakelijk was of dat het binnen de bestaande gebouwen kon worden opgelost.

Binnen het SHO heb ik uitdrukkelijk prioriteit gegeven aan de onderwijsontwikkelingen in Schalkwijk. Daarin liggen diverse vraagstukken die opgelost moeten worden. Te denken valt aan de uitwerking van gebiedsvisies, de ruimtelijke component, maar ook aan het aantal leerlingen dat voor een school noodzakelijk is om een financieel gezonde school te zijn. Zo wordt een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de wijk. Ook wordt versneld tegemoet gekomen aan de uitdagingen waar de scholen in de wijk voor staan en aan de realisatie van adequate onderwijshuisvesting.

Ik heb er vertrouwen in dat we door middel van dit SHO een zorgvuldige en goede uitvoering geven aan het coalitieakkoord, waardoor in Haarlem onderwijs kan worden gegeven in kwalitatief goede schoolgebouwen verspreid over de hele stad.

Jan Nieuwenburg

I Inleiding

Op 22 december 2004 heeft de raad besloten dat het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs het vertrekpunt wordt voor de verbetering van de onderwijshuisvesting met het volgende doel: goede voorzieningen op de juiste locaties.

Inbegrepen doelen zijn hierbij: verbreding van de functies van de gebouwen en functionele flexibilisering van de gebouwen.

In 2007 is een meerjarenprogramma van start gegaan om te komen tot realisering van de doelen van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs. Dit programma wordt geëvalueerd en per onderwijssoort en/of stadsdeel worden de programma's bijgesteld. Doel van de evaluatie is adequaat in te kunnen spelen op ontwikkelingen om zo de onderwijshuisvestingscapaciteit per wijk en buurt op peil te houden. Tevens is het doel van de evaluatie om beleidsuitgangspunten bij te stellen en andere beleidsdocumenten en/of beleidsvelden te integreren in het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs.

Voor u ligt het de evaluatie van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2010. Deze evaluatie is gebaseerd op de bovengenoemde doelstellingen én op de volgende beleidsuitgangspunten:

- goede spreiding van de onderwijsvoorzieningen over de wijk, buurt en gemeente;
- goede functionaliteit van de schoolgebouwen;
- goede functionaliteit van de lokalen bewegingsonderwijs;
- verbreden van een onderwijsvoorziening tot een 'multifunctionele accommodatie'.

De evaluatie van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs is als volgt opgebouwd. Als eerste wordt het wettelijk kader geschetst waarbinnen de gemeente zijn zorgplicht met betrekking tot de onderwijshuisvesting uitvoert. Daarnaast worden de recente ontwikkelingen weergegeven. Na de ontwikkelingen worden de verschillende programmaliijnen uitgewerkt. De opbouw van de programmaliijnen is anders dan u van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs bent gewend.

Om goed aan te kunnen geven welke ontwikkelingen reeds hebben plaatsgevonden, welke wijzigingen hebben plaatsgevonden en welke ontwikkelingen zijn opgenomen in het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs is per programmaliijn voor de volgende indeling gekozen:

- In deze programmaliijn is reeds gerealiseerd.
- In afwijking van eerdere SHO's is besloten.
- Voor de programmaliijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen.

Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs wordt afgesloten met een weergave van de totale investering.

II Wettelijk kader

Op grond van de onderwijswetten (Wet op het Primair onderwijs, Wet op de Expertisecentra, Wet op het Voortgezet onderwijs) heeft de gemeente de zorgplicht voor de voorzieningen onderwijshuisvesting. De zorgplicht betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor het bekostigen van een voorziening onderwijshuisvesting. Dit kan variëren van het beschikbaar stellen van een krediet voor het onderhouden van het dak, het opnieuw straten van het schoolplein tot het uitbreiden van een school of het in zijn geheel vervangen van een schoolgebouw.

Om de zorgplicht goed uit te kunnen voeren is de gemeenteraad verplicht tot het vaststellen van een verordening voor het bekostigen van de voorzieningen onderwijshuisvesting. In zijn vergadering van 12 februari 2009 heeft de raad de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Haarlem 2009 vastgesteld. Deze verordening is op 1 maart 2009 in werking getreden.

Uitgangspunt van de wet is dat het schoolbestuur opdrachtgever (=bouwheer) is voor het realiseren van een voorziening. De gemeente kan, in plaats van het bekostigen van een voorziening, een bestaand (school)gebouw aanbieden. In dit bestaande (school)gebouw moet op een verantwoorde wijze onderwijs kunnen worden gegeven. Daarnaast stelt de gemeente een schoolterrein beschikbaar.

De gemeente is op grond van de onderwijswetgeving uitsluitend verantwoordelijk voor het bekostigen van de voorzieningen onderwijshuisvesting voor de scholen van het primair, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs. De gemeente is dus niet verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud, oftewel het instandhouden, van de schoolgebouwen. Deze verantwoordelijkheid ligt bij het schoolbestuur als juridisch eigenaar van het schoolgebouw.

III Visie op Ruimtelijke Kwaliteit

Onderwijshuisvesting, het realiseren en/of vergroten van schoolgebouwen is onlosmakelijk verbonden met de ruimtelijke kwaliteit. De nota Ruimtelijke Kwaliteit bestaat een Visie op ruimtelijke kwaliteit en uit Beoordelingskaders voor de ruimtelijke kwaliteit (college 8 november 2011). Met de visie wil de gemeente Haarlem zich uitspreken over de richting waarin de stad zich ontwikkelt. De visie dient als ambitie- en referentiekader voor ruimtelijk beleid.

Voor Haarlem is de ruimtelijke kwaliteit een belangrijke troef om bewoners, investeerders en bezoekers aan zich te binden. De Visie op ruimtelijke kwaliteit is een instrument om als stad het ruimtelijk beleid consistent te houden, het vizier op de langere termijn te richten, de kwaliteiten te borgen en te versterken. Dit alles zonder overigens de ‘stad op slot te gooien’ en niet meer open te staan voor initiatieven en veranderingen. Er wordt uitgegaan van bestaande kwaliteiten van de stad, maar ook van gewenste ontwikkelingen. Het gaat er om de dynamiek in te zetten om de kracht en de historisch gegroeide identiteit van de stad door te ontwikkelen en te versterken. Bovendien heeft Haarlem gebieden en stadsdelen met een ontwikkelings- en transformatieopgave, waarin het de uitdaging is om de ruimtelijke (en sociale) kwaliteit van de stad te verbreden of te verdiepen¹.

In de Visie op ruimtelijke kwaliteit wordt het Haarlemse stadslandschap getypeerd. De essentie van het stadslandschap van Haarlem is het samengaan van groen, water, openbare ruimte en bebouwing in één ruimtelijk verhaal. Het Haarlemse stadslandschap is in vieren te delen. Elk met eigen bestaande ruimtelijke karakteristieken, maar ook specifieke ruimtelijke opgaven: de beschermde stad, de geconsolideerde stad, de stad in transformatie en de lange lijnen/structuren die gebiedsoverschrijdend zijn en alles verbinden, oriëntatie geven en de stad als één geheel ervaarbaar maken. De scholen en de bouwprojecten die in het SHO staan beschreven maken onderdeel uit van het stadslandschap. Zij geven het stadslandschap vorm en drukken er een belangrijke stempel op.

De Visie op ruimtelijke kwaliteit richt zich op hoofdlijnen en op de samenhang tussen de bebouwde en de onbebouwde ruimte. Hiervoor zijn tien gouden regels geformuleerd die de prioriteit voor ruimtelijke ontwikkeling in Haarlem uitspreken. De gouden regels vormen het uitgangspunt voor de manier waarop de stad omgaat met de kwaliteit van de leefomgeving en geven aan welke prioriteiten worden gesteld. De gouden regels zijn van toepassing op alle fysiek ruimtelijke afwegingen en zijn daarmee ook van toepassing op de onderwijshuisvesting. Ze maken inzichtelijk welke uitgangspunten worden meegenomen en wat daarbij de juiste afweging is.

Bestemmingsplan

Het bestemmingsplan is een besluit van de gemeenteraad, waarbij voor het gemeentelijk grondgebied onder meer wordt vastgesteld welke bestemming aan de gronden en opstallen wordt gegeven. Het bestemmingsplan is bindend voor zowel de gemeente als de burgers c.q. de schoolbesturen.

De ontwikkelingen onderwijshuisvesting opgenomen in het SHO hebben te maken met het bestemmingsplan. Bijvoorbeeld; het vergroten van het bouwvolume moet passen binnen de geldende bestemmingsplannen of bestemmingsplannen moeten worden herzien.

---

¹ Visie op Ruimtelijke Kwaliteit

In de bijlage bij het SHO is opgenomen of een bestemmingsplan gewijzigd moet worden om scholenbouw of uitbreiding van scholen mogelijk te maken.

Door de afdeling Ruimtelijk Beleid zijn alle uitbreidingsplannen en de daarbij behorende bestemmingsplannen getoetst. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de uitbreidingen die nu opgenomen zijn in het SHO passen binnen de geldende bestemmingsplannen. Een aantal bestemmingsplannen wordt herzien. Deze bestemmingsplannen worden in overeenstemming gebracht met het SHO.

Een wijziging van het bestemmingsplan is naar alle waarschijnlijkheid wel nodig bij de gebiedsontwikkelingen in Schalkwijk. Nadat de gebiedsvisies zijn vastgesteld, kan onderzocht worden of een wijziging van een bestemmingsplan noodzakelijk is.

IV Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen beschreven die van invloed kunnen zijn op het SHO.

- Coalitieakkoord
- Binnenklimaat
- Mede gebruik en verhuur
- Multifunctionele accommodaties
- Financiering anders dan het gemeentefonds
- Spreiding onderwijsvoorzieningen
- Groot onderhoud

Coalitieakkoord Haarlem 2010-2014

In april 2010 is de nieuwe coalitie bestaande uit D66, PvdA, Groenlinks en VVD beëdigd. In het coalitieakkoord, 'Het oog op morgen' is opgetekend dat het gaat om de toekomst, van ons en onze kinderen. Het gaat om een groene, duurzame, ondernemende, sociaal betrokken en goed bestuurde stad, waarin de motor voor het stedelijke leven blijft functioneren en nog jaren mee kan.

Het akkoord bestaat uit vier hoofdthema's waarbij het thema 'vitaal en ondernemend' van belang is voor het SHO. Het thema betekent onder andere werken aan werk voor iedereen, goed onderwijs en aandacht voor cultuur, sport en recreatie. In het hoofdthema 'vitaal en ondernemend' is het volgende over onderwijshuisvesting opgenomen:

“Wij streven naar goede, goed onderhouden en goed geoutilleerde schoolgebouwen en zullen ons inzetten voor de verkeersveiligheid rond en een goed binnenklimaat van scholen. De coalitie is tegen gedwongen spreiding van leerlingen. Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs wordt uitgevoerd. Ontwikkelingen als de Brede School worden gestimuleerd en de mogelijkheid van een tweede zelfstandig gymnasium in Haarlem wordt onderzocht”.

Binnenklimaat

Het kabinet heeft in het kader van het aanvullend coalitieakkoord impulsmiddelen voor scholenbouw opgenomen. Uit dit crisispakket is op 11 september 2009 door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap de regeling verbetering binnenklimaat huisvesting primair onderwijs 2009 aangekondigd en is op grond van deze regeling een bedrag van 97,3 miljoen beschikbaar. Aan de gemeente Haarlem is € 758.469,- beschikbaar gesteld voor het verbeteren van het binnenklimaat in scholen in het primair onderwijs en het treffen van energiebesparende maatregelen. Deze subsidie bedraagt 60% van de totale projectkosten. De overige 40% van de totale projectkosten wordt bekostigd door middel van cofinanciering van gemeente en schoolbesturen.

Op 22 december 2009 heeft de gemeente Haarlem in overleg met de schoolbesturen een aanvraag ingediend in het kader van de regeling verbetering binnenklimaat huisvesting PO 2009 bij het ministerie van OCW. Op basis van de Energie & Binnenklimaat Adviezen (EBA's) zijn de energiebesparende maatregelen voor 20 scholen in het primair onderwijs in kaart gebracht (o.a. vervangen enkelglas door HR glas, isoleren dak, het vervangen van thermostaatkranen, HF armaturen, het aanbrengen van ventilatiesystemen en het zorg dragen voor een goede dagregeling).

De scholen die aan de subsidieaanvraag voldeden zijn in 2010 en 2011 verbouwd. Deze scholen voldoen nu aan de eisen van een goed binnenklimaat en zijn door de energiebesparende maatregelen energie zuiniger. Door het uitvoeren van deze regeling wordt tegemoet gekomen aan de doelstellingen van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs en het coalitieprogramma.

Medegebruik en Verhuur

Op 18 augustus 2009 heeft het college de nota 'Schoolgebouwen medegebruik en verhuur' vastgesteld (STZ/JOS/2009/153810). De nota heeft tot doel verhuur van onderwijsruimte op grond van de Wet op het primair onderwijs mogelijk te maken. Ook zijn in de nota beleidsuitgangspunten opgenomen die richting geven aan het in medegebruik geven of verhuren van onderwijsruimtes.

De beleidsuitgangspunten die in het SHO zijn geïntegreerd:

- Inkomsten:
  - a. Medegebruik door een peuterspeelzaal € 594,-- per dagdeel als sprake is van gemeenschappelijk gebruik en € 857,-- per dagdeel als alleen de peuterspeelzaal gebruik maakt van de onderwijsruimte.
  - b. Verhuur door buitenschoolse opvang € 913,50 per dagdeel.
  - c. Verhuur aan kinderopvang € 13.300,- per jaar.
  - d. Het huurtarief wordt jaarlijks met ingang van 1 januari aangepast.
- Huisvesting:
  - a. Bij medegebruik en verhuur wordt een meerjarig (10 jaar) contract aangegaan en telt de ruimte die in medegebruik is gegeven of is verhuurd **niet mee** bij het vaststellen van de capaciteit van het schoolgebouw.
  - b. De huurvergoedingen worden door de schoolbesturen aan de gemeente doorbetaald als vergoeding in de investeringslasten van de investeringen onderwijshuisvesting.
  - c. In de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs wordt opgenomen dat een ruimte voor peuterspeelzaalwerk die past binnen de uitgangspunten van de Herijkingsnota Peuterspeelzalen in mindering wordt gebracht op de capaciteit van het betreffende gebouw.
  - d. Bij vervangende nieuwbouw of uitbreiding van een schoolgebouw kan een peuterspeelzaal worden opgenomen en vanuit huurvergoedingen die de gemeente als vergoeding in de investeringslasten van de investeringen onderwijshuisvesting ontvangt worden gefinancierd. Een peuterspeelzaal kan alleen maar vanuit de Nota Schoolgebouwen medegebruik en verhuur worden gefinancierd als de peuterspeelzaal voldoet aan de uitgangspunten van de Herijkingsnota Peuterspeelzalen. Kort omschreven zijn de uitgangspunten dat de peuterspeelzaal een VVE-programma uitvoert, de peuterspeelzaal is gehuisvest in een voorkeursgebied en in het gebied onvoldoende capaciteit peuterspeelzaalwerk aanwezig is.
  - e. De gemeente stemt in met het realiseren van een aanvullende voorziening op het schoolterrein als vooraf blijkt dat aan deze voorziening behoefte bestaat. De gemeente, het schoolbestuur en de organisaties voor kinderopvang / buitenschoolse opvang komen in onderling overleg overeen op welke wijze het eigendom wordt vastgelegd:
    - door middel van een recht van opstal of
    - door middel van aankoop van een gedeelte van het schoolterrein.

Het vaststellen van de nota 'Schoolgebouwen medegebruik en verhuur' is noodzakelijk omdat het schoolgebouw en terrein op grond van de onderwijswetgeving niet mag worden

'bezwaard'. Door vooraf de afspraken vast te leggen wordt voorkomen dat op termijn discussie ontstaat over de eigendomssituatie.

Bovenstaande richtlijnen laten onverlet de eigen verantwoordelijkheid van de organisaties om de noodzakelijke huisvesting te verwerven. Om verwevenheid in verantwoordelijkheden en eigendom te voorkomen is het niet toegestaan dat het schoolbestuur zelfstandig een zodanige voorziening realiseert.

Multifunctionele accommodaties

Op 23 december 2008 is de notitie Haarlemse brede school; school in de wijk vastgesteld. In deze notitie is opgenomen dat brede schoolontwikkelingen primair zijn gericht op de inhoudelijke samenwerking tussen de verschillende partners. Deze uitwerking van de Haarlemse brede school komt overeen met de definitie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Ook het ministerie geeft aan dat brede scholen per definitie een netwerkorganisatie zijn. Multifunctionele huisvesting is dan ook geen vereiste, al plaatst het ministerie wel de kanttekening dat in het primair onderwijs brede scholen gemakkelijker tot stand komen in een gezamenlijke accommodatie.

Uitgangspunt van het SHO is het verbreden van een onderwijsvoorziening tot een multifunctionele accommodatie.

Spreiding onderwijsvoorziening

Het beleidsuitgangspunt 'goede spreiding van de onderwijsvoorzieningen over de wijk, buurt en gemeente' is door de schoolbesturen in de afgelopen jaren besproken. Daarbij is onderzocht in hoeverre het mogelijk is gezamenlijke afspraken te maken over de relatie tussen de capaciteit van de (na uitbreiding gerealiseerde) schoolgebouwen en het aantal leerlingen dat op de scholen wordt ingeschreven.

Voor het primair onderwijs zijn op dit onderdeel de besprekingen nog niet afgerond. Dit betekent dat er nog geen aannemebeleid is vastgesteld. Om leegstand binnen de schoolgebouwen te voorkomen wordt op het moment dat een school wordt geconfronteerd met ruimtebehoefte, verwezen naar leegstand bij een andere school:

- In de wijk (programmaliijn) en/of
- In de aangrenzende wijk (programmaliijn) voor zover de leegstand ligt binnen een redelijke afstand van de hoofdvestiging.

Bij het verwijzen naar leegstand wordt geen uitzondering gemaakt voor de conceptscholen. Het betrekken van het onderwijskundig profiel bij het bepalen van de mogelijke leegstand of het verwijzen naar leegstand is geen criterium dat is opgenomen in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Haarlem 2009. Daarnaast leidt het creëren van een uitzonderingspositie voor de conceptscholen tot extra investeringen in de voorziening huisvesting onderwijs. Is binnen de aanwezige capaciteit op wijkniveau voldoende ruimte beschikbaar dan wordt geen aanvullende investering in de onderwijshuisvesting toegekend.

De schoolbesturen van het voortgezet onderwijs zijn in overleg over dat de bestaande capaciteit van het schoolgebouw, vermeerderd met de in het SHO opgenomen uitbreidingsplannen bepalend is voor het maximale aantal leerlingen dat op de afzonderlijke scholen wordt ingeschreven².

Naast deze regionaal vastgelegde afspraak geldt voor de scholen voor voortgezet onderwijs het volgende: de gemeente kent geen uitbreiding van het schoolgebouw toe dan op het moment dat is vastgesteld dat de gevraagde uitbreiding groter is dan tien procent van de bestaande capaciteit. Dit gemeentelijke uitgangspunt is opgenomen in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Haarlem 2009. Deze keuze betekent dat de school voor voortgezet onderwijs een toename van het aantal leerlingen in eerste instantie binnen het eigen gebouw moet opvangen. Achtergrond van dit gemeentelijke uitgangspunt is dat hiermede, als gevolg van de fluctuaties van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs, desinvesteringen (bouwen voor leegstand op termijn) worden voorkomen.

SHO in relatie tot groot onderhoud

Met ingang van 1 januari 2008 is de overeenkomst Doordecentralisatie met de schoolbesturen primair en (voortgezet) speciaal onderwijs opgezegd. Het gevolg is dat vanaf 1 januari 2008 voor het bekostigen van de voorziening 'onderhoud' met de desbetreffende schoolbesturen nieuwe afspraken zijn gemaakt. De afspraken betekenen dat de bekostiging van de voorziening onderhoud plaatsvindt op basis van de uitkomst van een meerjaren onderhoudsplan dat door een extern bouwkundig adviesbureau is opgesteld. Het bedrag dat noodzakelijk is voor de voorzieningen onderhoud is opgenomen in de gemeentebegroting (exploitatiebudgetten). Deze investeringen maken geen onderdeel uit van het SHO. In het voorjaar van 2012 is er opnieuw geschouwd. De uitkomst van deze schouw dient als onderbouwing van de gemeentebegroting voor de aankomende jaren.

---

² Het schoolbestuur van de Rudolf Steiner (VO) neemt deel aan het overleg over de maximale schoolgrootte maar, kan gelet op de principiële keuze van ouders voor het pedagogisch uitgangspunt van de school, leerlingen niet weigeren. Naast leerlingen uit regio Haarlem wordt de school ook bezocht door leerlingen die buiten de regio wonen. De school verwacht een toename van het aantal leerlingen mede doordat het primair onderwijs met hetzelfde pedagogisch uitgangspunt groeit.

V Programmaliijnen

De programmaliijnen maken een ontwikkeling door. Vandaar dat het SHO ook wordt geëvalueerd. De beschrijving van de programmaliijnen sluit aan op de programmaliijnen van de al eerder vastgestelde SHO's. De informatie uit de eerdere SHO's wordt dan ook niet vervangen door hetgeen hieronder wordt beschreven.

Algemeen

De ontwikkeling van de programmaliijnen is besproken met de schoolbesturen. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden binnen de volgende kaders:

- De leerlingenprognose 2010 voor het primair onderwijs laat voor de meeste scholen en wijken een dalende tendens zien.
- In het kader van de ombuigingen kunnen financieel ruimtevragende voorstellen waarvan de noodzaak op grond van bijvoorbeeld leerlingenaantal is vastgesteld alleen in de evaluatie worden opgenomen als deze binnen het SHO worden gedekt.

Tijdens de evaluatie van het SHO is ook rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen.

- De nieuwbouw ten behoeve van het VMBO is in dit lopende schooljaar gerealiseerd.
- De bevolkingsprognoses van de gemeente Haarlem geven een minimaal stijgend inwoneraantal aan. Het algemene beeld is dat de Haarlemse bevolking vergrijsd en schoolgaande kinderen en jeugd afneemt. Een uitzondering hierop is Haarlem Oost en Schalkwijk. In deze wijken vindt nog woningbouw plaats.
- Zowel de schoolbesturen van het voortgezet onderwijs als de schoolbesturen van het primair onderwijs zijn in gesprek over de gemiddelde schoolgrootte.

Leerlingenprognoses primair onderwijs

Ten behoeve van het onderwijsbeleid op gemeentelijk niveau is een prognose opgesteld van leerlingenaantallen voor de periode 2010 tot en met 2030³. Voor het beoordelen of binnen Haarlem voldoende capaciteit aanwezig is om het huisvestingsvraagstuk voor een langere periode in beeld te brengen is een leerlingenprognose onontbeerlijk. Leerlingenprognose geldt als één van de criteria die noodzakelijk zijn om de noodzaak van een aangevraagde voorziening onderwijshuisvesting vast te stellen.

De economische situatie is veranderd. Zo worden er bijvoorbeeld minder huizen gebouwd. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor de leerlingenprognose. In de leerlingenprognose 2010 is de economische situatie verdisconteerd. We spreken dan ook over een gematigd scenario. De prognose die geen rekening houdt met de economische situatie komt meer overeen met de leerlingenprognose uit 2009. Voor het SHO en het bepalen van het capaciteitsvraagstuk wordt gebruik gemaakt van het gematigd scenario.

Prognose	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2025	2030
2009	11.780	11.922	12.021	12.054	12.106	12.124	12.267		
2010 gematigd scenario	11.824*	11.840	11.909	11.900	11.864	11.778	11.484	11.478	11.637

* prognose 2010 is gebaseerd op de wettelijke teldatum 1 oktober 2009

³ Voor de scholen voor speciaal basisonderwijs (sbo) en (voortgezet) speciaal onderwijs wordt geen leerlingenprognose opgesteld. De instroom van de leerlingen op deze scholen is afhankelijk van verwijzingen door de permanente commissie leerlingenzorg (sbo) en de regionale verwijzingscommissie (vso). Voor het voortgezet onderwijs is geen prognose opgesteld.

Conclusie

- Er werd rekening gehouden met in 2020 een toename van 487 leerlingen.
- De prognose 2011 geeft een stijging van 76 leerlingen aan tot 2013 waarnaar het totale aantal leerlingen gaat afnemen tot 187 leerlingen minder dan in 2010.
- Sinds jaren van groei houden we nu voor het eerst rekening met een terugloop van het aantal leerlingen in het primair onderwijs.
- Deze terugloop van het aantal leerlingen betreft de gehele gemeente Haarlem en kan verschillen met de prognose per individuele school en wijk.

In het SHO zijn de volgende negen programmalijnen vastgesteld:

1. Haarlem-Zuidwest
2. Haarlem-Centrum
3. Haarlem-Noord
4. Haarlem-Oost
5. Haarlem-Schalkwijk
6. Speciaal basisonderwijs
7. (Voortgezet) speciaal onderwijs
8. Voortgezet onderwijs
9. Bewegingsonderwijs

Onderstaand wordt per programmalijn kort ingegaan op de eventuele afwijkingen van de in het SHO verwachte ontwikkelingen en de gevolgen van deze afwijkingen voor de ruimtebehoefte. Per programmalijn is de ontwikkeling van het aantal leerlingen weergegeven.

Programmalijn Haarlem-Zuidwest

Tot de programmalijn Haarlem-Zuidwest behoren de volgende basisscholen:

1. Openbare school De Zuidwester
2. Openbare school Beatrix
3. Bijzondere school De Dreef
4. Bijzondere school Haarlemse Montessori
5. Openbare school Bos en Vaart
6. Dislocatie met spreidingsnoodzaak Hannie Schaft (De Kring)

In eerdere SHO's is aangegeven dat er rekening wordt gehouden met een structurele toename van het aantal leerlingen. In het SHO 2009 is aangegeven dat het leerlingenaantal afvlakt en vanaf 2014 afneemt. Doordat het leerlingenaantal stabiliseert is er geen extra ruimte behoefte noodzakelijk ten opzichte van de investeringen reeds opgenomen in het SHO ten gunste van deze programmalijn.

De leerlingenprognose opgesteld in 2010 laat voor deze programmalijn de volgende ontwikkeling zien.

Prognose	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2025	2030
2009	2.034	2.047	2.047	2.033	2.034	2.019	1.974		
2010 gematigd scenario	*2.086	2.087	2.083	2.055	2.028	1.999	1.861	1.839	1.864

* prognose 2010 is gebaseerd op de wettelijke teldatum 1 oktober 2009

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- De uitbreiding van openbare school De Zuidwester
- De uitbreiding van openbare school Beatrix
- De investering in pandige aanpassingen Hannie Schaft

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- De tweede leslocatie van de Vrije School Kennemerland niet in deze programmalijn te realiseren. De tweede leslocatie maakt onderdeel uit van de programmalijn Haarlem – Noord.
- De capaciteit van de nog te realiseren unilocatie van de Bos en Vaartschool vast te stellen op 19 lokalen in plaats van 20 lokalen.
- Geen school te huisvesten in het uitbreidingsplan Remise. Onderzoek heeft aangetoond dat er niet voldoende leerlingen aanwezig zijn om een kwalitatief goede school te exploiteren. Ook het starten van een dislocatie is vanuit financieel oogpunt niet haalbaar.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Uitbreiding bijzondere school De Dreef.
- Realiseren unilocatie openbare school Bos en Vaart.

Programmalijn Haarlem-Centrum

Tot de programmalijn Haarlem-Centrum behoren de volgende basisscholen:

1. Openbare school De Kring (Parklaan)
2. Openbare school de Peppelaer
3. Bijzondere school Veronica en de dislocatie met spreidingsnoodzaak bijzondere school Bavo (Westergracht)
4. Bijzondere school de Koorschool

In eerdere SHO's is aangegeven dat de leerlingtoename, in tegenstelling tot de leerlingenprognoses, niet heeft doorgezet. Ook is aangegeven dat vanaf 2018 een sterke toename van het aantal leerlingen wordt verwacht.

De leerlingenprognose opgesteld in 2010 laat voor deze programmalijn de volgende ontwikkeling zien.

Prognose	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2025	2030
2009	1.383	1.383	1.386	1.391	1.388	1.374	1.428		
2010 gematigd scenario	*1.318	1.325	1.336	1.332	1.329	1.324	1.299	1.296	1.320

* prognose 2010 is gebaseerd op de wettelijke teldatum 1 oktober 2009

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- De uitbreiding van de Peppelaer.

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- In het SHO is opgenomen een investering voor de uitbreiding van de Veronicaschool in het pand aan de Gedempte Oude Gracht. De waarde van het pand aan de Gedempte Oude Gracht bedraagt meer dan waar in het SHO rekening mee is gehouden. Het pand kan niet worden aangekocht. De uitbreiding van de school zal opnieuw worden onderzocht.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Geen

Programmalijn Haarlem-Noord

Programmalijn Haarlem is onderverdeeld in programmalijn Haarlem-Noord-Noord (gebied ten noorden van de Jan Gijzenkade) en de programmalijn Haarlem-Noord-Zuid (gebied ten zuiden van de Jan Gijzenkade tot het Stationsgebied).

Deelgebied Haarlem-Noord-Noord

Tot het deelgebied Haarlem-Noord-Noord behoren de volgende basisscholen:

1. Openbare school Spaarne
2. Bijzondere school Koningin Emma
3. Openbare school De Dolfijn
4. Bijzondere school Sint Bavo

In eerdere SHO's is reeds aangegeven dat in de aankomende jaren een toename van het aantal leerlingen wordt verwacht. Deze ontwikkeling is mede het gevolg van de uitvoering van de herstructureringsplan 'Delftwijk'.

De leerlingenprognose opgesteld in 2010 laat voor deze programmalijn de volgende ontwikkeling zien.

Prognose	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2025	2030
2009	1.314	1.339	1.374	1.344	1.313	1.333	1.409		
2010 gematigd scenario	*1.315	1.315	1.337	1.341	1.304	1.286	1.270	1.276	1.304

* prognose 2010 is gebaseerd op de wettelijke teldatum 1 oktober 2009

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- De unilocatie van openbare school De Dolfijn.

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- De investering voor de uitbreiding van Sint Bavo door te schuiven naar 2014.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Realiseren unilocatie bijzondere school Koningin Emma.
- Uitbreiding bijzondere basisschool Sint Bavo.

Deelgebied Haarlem-Noord-Zuid

Tot het deelgebied Haarlem-Noord-Zuid behoren de volgende basisscholen:

1. Bijzondere school Willem van Oranje
2. Bijzondere school De Ark
3. Openbare school De Cirkel
4. Openbare school Ter Cleeff
5. Openbare school De Wilgenhoek
6. Openbare school De Zonnewijzer
7. Bijzondere school Dr. H. Bavinck
8. Bijzondere school St. Liduina
9. Bijzondere school Vrije School Kennemerland

In eerdere SHO's is aangegeven dat vanaf 2006 een toename van het aantal leerlingen wordt verwacht. De toename van het aantal leerlingen is mede het gevolg van de herontwikkeling van een aantal woongebieden, 'Deo', 'Ripperda', 'Droste' en het gebied langs de Spaarnedamseweg. Het betreft hier de gebieden 'Mandelapark', 'Filippo', 'Deli', 'Sonnebron' en 'Jachthaven'.

De leerlingenprognose opgesteld in 2010 laat voor deze programmalijn de volgende ontwikkeling zien.

Prognose	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2025	2030
2009	3.439	3.508	3.533	3.541	3.550	3.543	3.430		
2010 gematigd scenario	*3.372	3.445	3.485	3.502	3.516	3.474	3.280	3.222	3.252

* prognose 2010 is gebaseerd op de wettelijke teldatum 1 oktober 2009

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- De uitbreiding van bijzondere school St. Liduina.
- De uitbreiding van bijzondere school Vrije School Kennemerland.
- De uitbreiding van openbare school Ter Cleeff.
- De uitbreiding van bijzondere school Dr. H. Bavinck.

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- Een investering op te nemen voor de realisatie van de multifunctionele accommodatie Tetterodestraat ten behoeve van Ter Cleeff en Vrije School Kennemerland.
- Een investering op te nemen voor de uitbreiding van de Zonnewijzer.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- De uitbreiding van openbare school De Cirkel.
- De uitbreiding van openbare school De Wilgenhoek.
- De uitbreiding van bijzondere school De Ark.
- De realisatie van de multifunctionele accommodatie Tetterodestraat.
- Uitbreiding van openbare school De Zonnewijzer.

Programmalijn Haarlem-Oost

Tot de programmalijn Haarlem-Oost behoren de volgende basisscholen:

1. Bijzondere school Parkrijk
2. Openbare school Maarten Luther King
3. Bijzondere school Franciscus Xaverius
4. Bijzondere school Bernardus
5. Bijzondere school De Talenten
6. Openbare school Zuiderpolder

In eerdere SHO's is aangegeven dat het leerlingenaantal een sterke daling vertoont. Doordat woningbouwprojecten zijn uitgesteld neemt het leerlingenaantal in de aankomende jaren nog niet toe. Op het moment dat de woningbouwprojecten in de Slachthuisbuurt, Parkwijk en in de Amsterdamsebuurt / Zomerzone zijn afgerond worden meer leerlingen verwacht.

De leerlingenprognose opgesteld in 2010 laat voor deze programmalijn de volgende ontwikkeling zien.

Prognose	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2025	2030
2009	1.234	1.217	1.249	1.290	1.318	1.339	1.411		
2010 gematigd scenario	*1.167	1.163	1.156	1.153	1.151	1.160	1.181	1.213	1.242

* prognose 2010 is gebaseerd op de wettelijke teldatum 1 oktober 2009

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- De uitbreiding van bijzondere school Franciscus Xaverius.
- De realisatie van De Talenten.

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- De realisatie van de unilocatie van de openbare school Zuiderpolder uit te stellen omdat de school geen capaciteitstekort heeft. Ook worden in de programmalijn de komende jaren niet meer leerlingen verwacht. Als de woningen worden gerealiseerd kan de capaciteit van de huisvesting in de programmalijn worden aangepast.
- Geen vervangende nieuwbouw te realiseren voor de Parkrijkschool. De vervangende nieuwbouw voor de school zou plaatsvinden in combinatie met de bouw van huizen. De woningbouwverenigingen hebben aangegeven dit project nu niet uit te voeren. De geplande investering wordt ingezet voor aanpassingen en onderwijskundige vernieuwingen aan het gebouw.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Uitbreiding van openbare school Maarten Luther King, gezamenlijk met de speciale school voor basisonderwijs Hildebrand.
- Realiseren van unilocatie openbare school Zuiderpolder.
- Aanpassingen en onderwijskundige vernieuwingen bijzondere school Parkrijk.

Programmalijn Haarlem-Schalkwijk

Haarlem-Schalkwijk kent de wijken Europawijk, Boerhaavewijk, Meerwijk en Molenwijk. Haarlem-Schalkwijk kent diverse herstructureringsgebieden. Momenteel worden de gebiedsvisies voor de wijken Europawijk en Boerhaavewijk opgesteld. Gebiedsvisies hebben tot doel de ruimtelijke, sociale en economische vraagstukken van een afgebakend gebied zo goed mogelijk met elkaar te verbinden. Gebiedsvisies geven de mogelijkheid om op de juiste locaties binnen het gebied dat de gebiedsvisie bestrijkt schoolgebouwen te realiseren.

In de toekomst zal het 'Middengebied', gelegen tussen Europawijk en Boerhaave worden herontwikkeld tot onder andere een woonbestemming. Als gevolg van deze ontwikkelingen zal de woningvoorraad toenemen met 2.000 woningen. Met de toename van de woningvoorraad is rekening gehouden in de leerlingprognose. De ontwikkeling van het aantal leerlingen in dit gebied is daarbij afhankelijk van het type woningen dat in het gebied wordt gerealiseerd.

De programmalijn Schalkwijk is onderverdeeld in de deelgebieden Boerhaavewijk – Meerwijk en Molenwijk – Europawijk.

Deelgebied Boerhaavewijk - Meerwijk

Tot het deelgebied Boerhaavewijk – Meerwijk behoren de volgende basisscholen:

1. Openbare school De Piramide
2. Bijzondere school Don Bosco
3. Bijzondere school De Wadden (hoofdlocatie)
4. Bijzondere school Al Ikhlaas
5. Bijzondere school De Meer
6. Openbare school De Molenwiek (dislocatie)

In eerdere SHO's is aangegeven dat door de herstructureringsplannen het leerlingenaantal in het deelgebied zal toenemen. Dit is niet het geval. De scholen aan de Floris van Adrichemlaan in Boerhaavewijk hebben te maken met een dalend aantal leerlingen. De scholen in Meerwijk

hebben te maken met een groei van het aantal leerlingen. De bijzondere school Al Ikhlâas neemt hierin een aparte positie. Het leerlingenaantal van deze school neemt toe.

De leerlingenprognose opgesteld in 2010 laat voor deze programmalijn de volgende ontwikkeling zien.

Prognose	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2025	2030
2009	1.264	1.291	1.295	1.307	1.331	1.336	1.380		
2010 gematigd scenario	*1.027	1.028	1.026	1.034	1.042	1.042	960	1.089	1.098

* prognose 2010 is gebaseerd op de wettelijke teldatum 1 oktober 2009

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- Geen

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- De realisatie van vervangende nieuwbouw naar voren te schuiven. De schoolgebouwen zijn niet toegerust op het onderwijs dat wordt gegeven. De sociale ontwikkelingen in de wijk moeten ondersteund worden door goed onderwijs in veilige en uitdagende gebouwen. Door kwalitatief goede schoolgebouwen op de juiste locatie kan voorkomen worden dat leerlingen buiten het deelgebied naar school gaan.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Vervangende nieuwbouw van openbare school De Piramide en speciale school voor basisonderwijs J.J. Dumont.
- Vervangende nieuwbouw voor bijzondere school Don Bosco. De vervangende nieuwbouw van de openbare scholen De Piramide, J.J. Dumont en de bijzondere school Don Bosco maken onderdeel uit van de gebiedsvisie Boerhaave.
- Vervangende nieuwbouw voor bijzondere school Al Ikhlâas.
- Uitbreiding van de bijzondere De Wadden (hoofdlocatie).

Deelgebied Molenwijk - Europawijk

Tot het deelgebied Molenwijk – Europawijk behoren de volgende basisscholen:

1. Openbare school De Molenwiek
2. Bijzondere school Monseigneur Huibers
3. Bijzondere school De Brandaris (dislocatie Mgr. Huibers)
4. Bijzondere school De Wadden (dislocatie)
5. Bijzondere school Rudolf Steiner
6. Openbare school De Piramide (dislocatie)

Behalve de bijzondere school Rudolf Steiner en de openbare school De Molenwiek hebben de scholen te maken een dalend aantal leerlingen. Dit heeft zelfs geleid tot een voorgenomen besluit om de bijzondere basisschool Monseigneur Huibers te sluiten.

De leerlingenprognose opgesteld in 2010 laat voor deze programmalijn de volgende ontwikkeling zien.

Prognose	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2025	2030
2009	1.238	1.267	1.273	1.289	1.316	1.325	1.371		
2010 gematigd scenario	*1.299	1.299	1.298	1.304	1.314	1.313	1.337	1.354	1.367

* prognose 2010 is gebaseerd op de wettelijke teldatum 1 oktober 2009

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- Geen

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- De realisatie en de uitwerking van de gebiedsvisie te bespoedigen. De schoolgebouwen zijn niet toegerust op het onderwijs dat wordt gegeven. De sociale ontwikkelingen in de wijk moeten ondersteund worden door goed onderwijs in veilige en uitdagende gebouwen. Door kwalitatief goede schoolgebouwen op de juiste locatie kan voorkomen worden dat leerlingen buiten het deelgebied naar school gaan.
- Af te zien van vervangende nieuwbouw voor De Brandaris.
- Te onderzoeken in het kader van de herstructurering van het 'Middengebied' of vervangende nieuwbouw voor bijzondere school De Wadden noodzakelijk is of dat gebruik gemaakt kan worden van de bestaande accommodatie.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Uitbreiding openbare school Molenwiek.
- Herhuisvesting / vervangende nieuwbouw van bijzondere school Monseigneur Huibers.
- Handhaven en aanpassen van de huidige locatie openbare school De Piramide. Handhaven en aanpassen van de huidige locatie van de openbare school De Piramide en de bijzondere school Monseigneur Huibers maken onderdeel uit van de gebiedsvisie Europawijk.

Programmalijn speciale scholen voor basisonderwijs

De speciale scholen voor basisonderwijs vervullen een regionale functie. De instroom van leerlingen is afhankelijk van de verwijzing door de Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL). Om deze reden wordt afgezien van het opstellen van een leerlingenprognose voor deze scholen.

Voor de speciale scholen voor basisonderwijs is vastgesteld het 'Vierwindstrekenmodel'. Dit betekent dat binnen Haarlem gekozen is voor een spreiding van dit onderwijsaanbod, waardoor de bereikbaarheid wordt verbeterd.

Tot de programmalijn speciale scholen voor basisonderwijs behoren:

1. Openbare speciale school Hildebrand
2. Bijzondere speciale school Trapeze
3. Bijzondere speciale school De Satelliet
4. Openbare speciale school J.J. Dumont
5. Openbare speciale school Focus

Het leerlingenaantal dat de speciale scholen voor basisonderwijs bezoekt, neemt af. Dit komt door bijvoorbeeld Passend Onderwijs en het leerlinggebondenbudget (LGB / rugzakje).

Jaar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hildebrand (Oost)	83	85	84	84	71	71	64	67	63	69	67	55
Trapeze (Noord)	211	190	218	219	248	216	147	197	190	179	179	170
De Satelliet (Schalkwijk)	154	151	161	182	181	165	154	141	150	121	120	99
J.J. Dumont (Schalkwijk)	97	99	99	94	97	100	91	96	91	93	94	93

Focus (Zuid)	250	249	239	232	220	215	215	215	199	184	159	138
	795	774	801	811	817	767	671	716	716	646	619	555

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- Geen

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- In het SHO was opgenomen een uitbreiding voor De Trapeze. Deze uitbreiding was voorzien in de openbare school De Dolfijn, nadat deze in verband met de realisatie van de unilocatie, de locatie had verlaten. Doordat het leerlingenaantal afneemt, is uitbreiding niet noodzakelijk. De school blijft gehuisvest op de twee huidige locaties. De hoofdlocatie wordt aangepast om functies onder te brengen die voorzien waren in de locatie van de Dolfijn.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Vervangende nieuwbouw Hildebrand (in combinatie met Maarten Luther King).
- Aanpassingen / onderwijskundige vernieuwingen De Trapeze.

Programmalijn (Voortgezet) Speciaal Onderwijs

De scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs vervullen een regionale functie. De instroom van leerlingen is afhankelijk van de verwijzing door de Regionale Verwijzingscommissie (RVC). Om deze reden wordt afgezien van het opstellen van een leerlingenprognose voor deze scholen.

Tot de programmalijn (voortgezet) speciaal onderwijs behoren:

1. Openbaar speciaal onderwijs Albert Schweitzer
2. Openbaar speciaal onderwijs Prof. Van Gilse
3. Openbaar speciaal onderwijs De Regenboog
4. Openbaar speciaal onderwijs Prof. Gunning
5. Openbaar voortgezet speciaal onderwijs Van Voorthuizen
6. Openbaar voortgezet speciaal onderwijs Prof. Gunning
7. Bijzonder voortgezet speciaal onderwijs De Schelp

Schoolbesturen hebben in de regio nevenvestigingen gerealiseerd. Door het realiseren van nevenvestigingen in andere gemeenten wordt het uitgangspunt van 'thuis-nabij' onderwijs uitgevoerd. Door het realiseren van nevenvestigingen is de instroom van leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs in Haarlem afgenomen. De verwachting is dat het leerlingenaantal zich zal stabiliseren.

Jaar		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Albert Schweitzer	LZ	107	102	96	96	92	93	91	91	90	85	81	74
Prof. Van Gilse	SH	215	211	214	*	180	184	216	207	192	163	149	139
De Regenboog	Myth	121	124	128	129	134	129	125	119	123	115	120	116
Prof. Gunning	Zmok	213	228	218	228	214	255	190	215	271	276	305	345
Van Voorthuizen	Zmlk	165	163	160	163	173	161	147	140	121	119	111	105

De Schelp	Zmlk	87	88	99	99	112	116	119	130	145	135	136	136
		908	916	915	*615	905	938	888	902	942	893	902	915

* Geen gegevens opgenomen in G4net. Het totaal is exclusief Prof. Van Gilseschool.

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- Geen

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- De vervangende nieuwbouw van De Schelp te wijzigen in renovatie van het huidige schoolgebouw en uitbreiding in bestaande bouw ter vervanging van de noodlokalen. De locatie van de school wordt niet de Werfstraat maar blijft de Nieuwe Landstraat. Door deze aanpassing hoeft het lokaal voor bewegingsonderwijs op de Werfstraat niet te worden gesloopt.
- De Gunning (VSO) is gehuisvest op de Korte Verspronckweg. Deze locatie is aangewezen als ontwikkellocatie nadat de VMBO-locaties zijn gerealiseerd. In het SHO was opgenomen dat de Gunning (VSO) vervangende nieuwbouw krijgt op de Verspronckweg nadat De Ark deze locatie heeft verlaten. Doordat de Schoter Scholengemeenschap te maken heeft met een dalend leerlingenaantal, is Schoter II samengevoegd met Schoter I.
De bovenbouw van het Teylercollege is samengevoegd met de Schoterscholengemeenschap. Deze leerlingen krijgen onderwijs aan de Planetenlaan. Nadat de leerlingen van het voortgezet onderwijs de locatie hebben verlaten kan het schoolgebouw geschikt worden gemaakt voor de leerlingen van de Gunning (VSO). Doordat de ontwikkellocatie aan de Korte Verspronckweg nog niet wordt verkocht kan de Gunning gebruik blijven maken van hun bestaande huisvesting totdat het schoolgebouw aan de Planetenlaan vrijkomt.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Vervangen van de noodlokalen en aanpassingen van het schoolgebouw De Schelp.
- Bestaand onderwijsgebouw geschikt maken voor Gunning (VSO).

Programmalijn Voortgezet Onderwijs

In de programmalijn Voortgezet Onderwijs wordt onderscheid gemaakt in Algemeen Vormend Onderwijs, Voorbereidend Middelbaar Beroepsgericht Onderwijs en Praktijkonderwijs.

Algemeen Vormend Onderwijs

Tot het Algemeen Vormend Onderwijs behoren de volgende scholen:

1. Openbare school Coornhert
2. Bijzondere school Eerste Christelijk Lyceum
3. Bijzondere school Mendelcollege
4. Bijzondere school Rudolf Steiner
5. Bijzondere school Sancta Maria
6. Openbare school Schoter Scholengemeenschap
7. Openbare school Stedelijk Gymnasium
8. Openbare school Spaarne (opgeheven in 2008)
9. Openbare school Teyler College
10. Openbare school Paulus (LWOO)
11. Openbare school Daaf Geluk

In de meeste programmalijnen voor het primair onderwijs hebben we te maken met een stabiliserend en zelfs een dalend leerlingenaantal. Dit betekent dat de scholen voor voortgezet onderwijs, weliswaar volgtijdelijk, geconfronteerd worden met een stabiliserend tot dalend aantal leerlingen.

De leerlingenaantallen laten de volgende ontwikkeling zien.

jaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Coornhert Lyceum	1.367	1.478	1.602	1.694	1.783	1.656	1.655	1.617	1.606	1.662	1.666
Eerste Christelijk Lyceum	828	864	875	872	877	936	968	966	988	1.044	1.151
Mendelcollege	1.439	1.452	1.397	1.377	1.508	1.607	1.738	1.793	1.807	1.808	1.779
Rudolf Steiner	317	305	344	385	415	439	470	485	476	465	475
Sancta Maria	1.119	1.142	1.101	1.117	1.223	1.305	1.313	1.380	1.344	1.331	1.419
Schoter Scholengemeenschap	773	924	1.116	1.215	1.375	1.389	1.319	1.195	1.065	975	1.012
Stedelijk Gymnasium	720	755	741	730	734	754	794	796	835	830	824
Spaarne (2008)	524	496	462	422	405	275	65	-	-	-	-
Teyler College	-	-	-	-	-	110	220	288	404	410	193
Paulus mavo	152	129	137	180	192	185	227	267	219	324	330
Daaf Geluk							*195	171	175	171	162
	7.236	7.545	7.775	8.002	8.512	8.656	8.964	8.958	8.919	9.020	9.011

*Het leerlingenaantal van Daaf Geluk stond voor 2007 genoteerd bij andere openbare scholen voor voortgezet onderwijs. Vanaf 2007 zijn leerlingen ingeschreven bij Daaf Geluk en bij andere openbare scholen voor voortgezet onderwijs. Deze leerlingen ontvangen wel onderwijs op Daaf Geluk.

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- De uitbreiding van het Eerste Christelijk Lyceum.
- De uitbreiding van het Mendelcollege.
- De uitbreiding van Rudolf Steiner.
- De uitbreiding van het Stedelijk Gymnasium.
- De uitbreiding van Paulus mavo
- De uitbreiding en vervangende nieuwbouw Sancta Maria

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- In april 2011 werd duidelijk dat de groei van het Teylercollege niet aan de verwachtingen voldeed en het onmogelijk was het Teylercollege als zelfstandige school voort te zetten. De raad heeft zich uitgesproken voor voldoende Algemeen Vormend onderwijs in Schalkwijk. De middelen bestemd voor nieuwbouw van het Teylercollege worden ingezet voor huisvesting van een toekomstige school voor algemeen vormend onderwijs. Onderzoek (gericht op het verleden en de toekomst) moet de condities aantonen die noodzakelijk zijn om, naast Rudolf Steiner (VO) nog een school voor voortgezet onderwijs in Schalkwijk te exploiteren.
- Zoals reeds aangegeven bij de programmalijn (voortgezet) speciaal onderwijs heeft de Schoter Scholengemeenschap het schoolgebouw aan de Planetenlaan verlaten. Het Schoter aan de Planetenlaan is verhuisd naar de locatie Schoter I, aan de Sportweg. Het gebouw aan de Planetenlaan is bestemd voor de Gunningschool, (V)so. Het bruto-vloeroppervlak van Schoter II zou, indien deze leerlingen aanwezig zijn, kunnen worden toegevoegd aan Schoter I. Uitbreiding kan alleen plaatsvinden tot maximaal het bruto-vloeroppervlak van de locatie Planetenlaan, excl. de vaste voet. Een uitbreiding kan ook dan pas plaatsvinden indien de groei van het aantal leerlingen

ook voor 10 jaren wordt verwacht. Omdat de eerste jaren geen groei wordt verwacht, wordt wat betreft de investeringen rekening gehouden met een pm-post.

- In het SHO is opgenomen het vervangen van een semi-permanent lokaal voor permanente huisvesting ten behoeve van het Eerste Christelijke Lyceum. Uit onderzoek blijkt dat de school over te weinig bruto-vloeroppervlak beschikt in verhouding tot het leerlingenaantal afgesproken middels de Lokale Educatieve Agenda. De ontbrekende vierkante meters kunnen worden gerealiseerd bovenop de te vervangen semipermanente huisvesting.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Uitbreiding Rudolf Steiner met Leerweg Ondersteunend Onderwijs.
- Uitbreiding Schoter Scholengemeenschap (Pm-post).
- Uitbreiding Coornhert Lyceum.
- Uitbreiding Eerste Christelijk Lyceum.
- Uitbreiding Daaf Geluk.

Voorbereidend Middelbaar Beroepsgericht Onderwijs

Tot het Voorbereidend Middelbaar Beroepsgericht Onderwijs behoren de volgende scholen:

1. Sterrencollege
2. Haarlem College

In tegenstelling tot het Algemeen Vormend Onderwijs is vanaf 1998 binnen het Voorbereidend Middelbaar Beroepsgericht Onderwijs sprake geweest van een sterke daling van het aantal leerlingen.

De leerlingenaantallen laten de volgende ontwikkeling zien.

jaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Sterren College	1.128	1.275	1.242	1.095	1.036	1.194	805	734	709	648	661
Haarlem College *	1.458	1.491	1.485	1.435	1.263	1.281	1.212	1.017	1.117	1.112	1.161
	2.586	2.766	2.727	2.530	2.299	2.475	2.017	1.751	1.826	1.760	1.822

* Voorheen LJC²

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- Sterrencollege (Badmintonpad).
- Haarlem College (Schipholweg).

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- Geen

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Geen

Praktijkonderwijs

Tot het Praktijkonderwijs behoren de volgende scholen:

1. De Schakel
2. Oost ter Hout

In eerdere SHO's is de verwachting uitgesproken dat het leerlingenaantal dat het Praktijkonderwijs bezoekt in de aankomende jaren zal toenemen. In 2010 bezochten 269 leerlingen het praktijkonderwijs hetgeen een toename betekent ten opzichte van 2007 / 2008.

De leerlingenaantallen laten de volgende ontwikkeling zien:

jaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
De Schakel	-	98	112	119	128	141	135	135	127	125	127
Oost ter Hout	-	110	109	123	154	121	100	103	126	144	156
	-	208	221	242	282	262	235	238	253	269	283

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- Geen

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- De praktijkschool Oost ter Hout was betrokken bij fusie/samenwerkingsbesprekingen met de praktijkschool De Schakel. Beide besturen hebben aangegeven niet te gaan fuseren. Naar aanleiding daarvan is in het vorige SHO opgenomen de uitbreiding van De Schakel. De leerlingengroei van Oost ter Hout is nog niet voorzien in het SHO. Om tegemoet te komen aan de groei in het praktijkonderwijs is in het SHO opgenomen een uitbreiding van de praktijkschool Oost ter Hout.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Optimalisering huisvesting De Schakel
- Uitbreiding en optimalisering huisvesting Oost ter Hout.

Leerlingen die aangewezen zijn op extra zorg

Tot extra zorgaanbieders behoren de volgende scholen:

1. Daaf Geluk
2. Prof. Gunningschool
3. Rebound

Uitgangspunt van het voortgezet onderwijs is dat leerlingen 'inclusief onderwijs' wordt aangeboden (inclusief onderwijs betekent dat de leerlingen gedurende hun schoolperiode op de school voor voortgezet onderwijs al het onderwijs c.a. krijgen aangeboden dat bij hen past). Dit uitgangspunt is niet mogelijk voor alle leerlingen, in ieder geval niet voor de leerlingen met een (gestapelde) problematiek.

Uitgangspunt van de onderwijsvoorzieningen is dat wordt aangesloten bij de mogelijkheden en expertise die op dit moment binnen de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs aanwezig is. Het realiseren van dit onderwijsaanbod is in principe mogelijk door uit te gaan van de volgende clusters van samenwerking:

cluster	Combinatie	Aanbod	Benodigde bvo
	Daaf Geluk – prof.Gunningh (autisten)	LWOO	4.430
	Prof. Gunningh	ZMOK / Opleiding HAVO-TL	2.306
	Rebound	Tijdelijke opvang	728

In de komende periode wordt de vormgeving van dit onderwijsaanbod verder uitgewerkt. In de programmalijn Voortgezet Onderwijs is de huisvesting van Daaf Geluk opgenomen. De huisvesting van de Prof. Gunningschool maakt onderdeel uit van de programmalijn (Voortgezet) Speciaal Onderwijs.

Voor het huisvesten van de voorziening 'Rebound' kan aansluiting worden gezocht bij het Samenwerkingsverband. Omdat de uitkomsten van dit onderzoek nog niet bekend zijn, is op dit moment geen investeringsbedrag opgenomen.

Programmalijn bewegingsonderwijs

Tot de programmalijn bewegingsonderwijs behoren alle lokalen voor bewegingsonderwijs in Haarlem. Het betreft hier lokalen bewegingsonderwijs in beheer bij schoolbesturen en lokalen bewegingsonderwijs in beheer bij SRO Kennemerland.

Voor de lokalen bewegingsonderwijs is beleidsmatig gekozen voor een driedeling:

1. Is de voorziening uitsluitend noodzakelijk voor het bewegingsonderwijs dan wordt een standaardlokaal (netto speeloppervlakte 252 m²) gerealiseerd.
2. Is de voorziening noodzakelijk voor zowel het bewegingsonderwijs als voor verenigingsgebruik dan wordt een lokaal met een netto speeloppervlakte van 286 m² gerealiseerd.
3. Is de voorziening noodzakelijk als wijkvoorziening dan wordt een lokaal met een netto speeloppervlakte van 308 m² gerealiseerd.

Ontwikkelingen

Door de ontwikkeling van gymnastiekonderwijs naar bewegingsonderwijs is in de afgelopen jaren ook het spraakgebruik veranderd van gymnastieklokaal in lokaal bewegingsonderwijs. Achtergrond van deze ontwikkeling is dat aan het vak bewegingsonderwijs andere en hogere eisen worden gesteld:

- Gymnastiekonderwijs is gericht op het uitvoeren van lichaamsoefeningen op basis van voorgeschreven bewegingen.
- Bewegingsonderwijs richt zich niet alleen op bewegingsoefeningen van het lichaam, maar ook op samenwerking, hygiëne en heeft als neven doel de leerling te laten ontdekken waar zijn belangstelling ligt, zodat de leerling ook na schooltijd een sportactiviteit gaat beoefenen.
- Verbreding van de functie van het bewegingsonderwijs tot sportoriëntatie.
- De onderwijskundige ontwikkelingen eisen het werken in groepen.

Een lokaal bewegingsonderwijs wordt niet alleen gebruikt door de scholen maar ook door (sport)verenigingen. Dit betekent dat een lokaal bewegingsonderwijs een bredere functie heeft en in principe ook geschikt moet zijn voor medegebruik door deze (sport)verenigingen. Bij de bouw en inrichting van de lokalen bewegingsonderwijs moet zodoende rekening worden gehouden met de wensen van de diverse gebruikers. Zowel de ontwikkelingen binnen het bewegingsonderwijs als de wensen van de sportverenigingen hebben tot gevolg dat (de inrichting van) het lokaal bewegingsonderwijs geschikt moet zijn voor zowel het geven van bewegingsonderwijs, als voor gebruik door sportverenigingen.

Lokalen bewegingsonderwijs moeten zodoende geschikt en ingericht zijn voor het:

- Onderwijs op basis van de huidige pedagogische inzichten (werken in groepen).
- Gebruik door gymnastiek- en turnverenigingen (met een aan- en uitloopruimte).
- Gebruik door andere sportverenigingen (volleybal, basketbal, tennis et cetera).

De schoolbesturen hebben aangegeven dat het, gelet op deze ontwikkelingen, noodzakelijk is het genormeerde aantal (klok)uren bewegingsonderwijs aan te passen omdat deze (onderwijskundige) ontwikkelingen meer klok- en uren bewegingsonderwijs vragen. Het aanpassen van het genormeerde aantal klokuren betekent een inhoudelijke beleidskeuze rond het onderwerp 'sport en bewegen' en deze keuze heeft gevolgen voor de op dit moment beschikbare capaciteit. Uitbreiding van het aantal klokuren bewegingsonderwijs betekent dat

rekening moet worden gehouden met een uitbreiding van het aantal lokalen bewegingsonderwijs, tenzij het bewegingsonderwijs op een andere wijze wordt vorm gegeven. Het gemeentelijk beleid op dit punt wordt uitgewerkt in de nota 'Haarlem in beweging'.

In deze programmalijn is reeds gerealiseerd:

- Lokaal voor bewegingsonderwijs Zuidwester
- Lokaal voor bewegingsonderwijs Beatrix

In afwijking van eerdere SHO's is besloten:

- Een lokaal voor bewegingsonderwijs te realiseren op de Gonnestrat ten behoeve van De Kring.

Voor de programmalijn zijn de volgende investeringen in het SHO opgenomen:

- Lokaal bewegingsonderwijs De Ark
- Lokaal bewegingsonderwijs Maarten Luther King / Hildebrand
- Jaarlijks vervangen van een bestaand lokaal bewegingsonderwijs te Haarlem.

VI Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs in relatie met het gemeentelijk investeringsplan

Bekostiging voorzieningen onderwijshuisvesting

De investeringen noodzakelijk voor de onderwijshuisvesting die zijn opgenomen in het SHO, zijn ook opgenomen in het gemeentelijk investeringsplan. In het SHO / gemeentelijk investeringsplan wordt rekening gehouden met € 164 miljoen.

In het SHO 2009 is aangegeven dat het investeringsbedrag is geraamd op ruim € 94 miljoen. Dit bedrag is exclusief de realisatie van de VMBO-locaties, Sterrencollege en Haarlem College. In het gemeentelijk investeringsplan, Onderwijs zijn de realisatiekosten van de VMBO-locaties nu wel opgenomen. Het investeringsplafond is hierdoor opgehoogd naar € 164 miljoen.

In deze actualisering van het SHO zijn investeringen doorgeschoven naar 2015 en verder. Deze investeringen maken onderdeel uit van het SHO maar zijn opgenomen als pm post.

Investeringsplan 2012 t/m 2014 op grond van de actualisatie

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totaal
Totaal mutaties investeringen	1.435.171	-1.708.171	273.000	pm	pm	pm	0

In de bijlage bij het SHO is per programmalijn een specificering van de kosten opgenomen.

Dekking

Voor het realiseren en bekostigen van de wijzigingen in het SHO wordt gebruik gemaakt van vrijvallende kredieten omdat ontwikkelingen niet doorgaan of omdat ontwikkelingen worden aangepast aan bijvoorbeeld de wettelijke teldatum. In totaal wordt € 7.780.175,- van de geplande investeringen afgeraamd. Dit bedrag wordt ingezet om de nieuwe noodzakelijke investeringen te dekken ad € 3.738.942,- en de gewijzigde planvorming ad € 4.041.233,-.

Resumerend

Afgeraamd		€ 7.780.175,-
Nieuwe investeringen	€ 3.738.942,-	
Gewijzigde investeringen	<u>€ 4.041.233,-</u>	
		<u>€ 7.780.175,-</u>
		€ 0,-